

Bródy Sándor, a kor lovagja

Bródy Sándor „furcsa életéről” – tudjuk – Krúdy Gyula beszélt **Bródy Sándor vagy a nap lovagja** 14 részből álló cikk-regényében. Szóltunk már róla, de mert színes, adatokban és hangulatokban, jellemző részletekben annyira gazdag, tovább kalauzoljuk e Krúdy-könyvben. Főképpen, mert egyes részletei akár egy **igazi** regény lapjai is lehetnének, hiszen bizonyossá vált, Krúdy nem tett különbséget fiktív és valódi hősei között: a valódiak regényes, a fiktívek tárgyias-valóságos teremtmények – írójukkal együtt koruk hősei, Bródy Sándor pedig a korszak **lovagja**.

Igazán Krúdyt Bródy Sándorról szóló szövegeiben is a korszak érdekli, amely állandóan bűvöletében tartotta nem nagyvonalú jellemzőivel, hanem apróságaiival – például azzal, hogy a piros az „szívszín”, s hogy az evés a legfőbb ételszertartások egyike. Hogyisne, amikor ilyen mondás jut az író eszébe: „Azt mondják, hogy az az asszony, aki vizet ad inni, a jóságát adja. De aki enni ad, az mindenét odaadja az étellel együtt.” Jól megfigyelhető és kitűnően ábrázolható tehát a századforduló, s az arra következő egy-két évtized. A korával egy Krúdy írja Bródyval kapcsolatban *A sánta nő lovagjai* című részben a következőket: „A szobában az éjszaka állott, de a gyertyák megvilágították, hogy a sötétség ijedten osont ki a kertbe. És hirtelen érezni lehetett az elemózsiáskosár illatát, amely illat éjszakára elfoglalta a lakó nélküli szobát. Az emberek okvetlenül éjszakai vasúti állomások várótermei jutottak eszébe, ahol kenyeres tarisznyáikból, kis batyuikból úgy eszegetnek az éjjél utáni utasok, mintha már nagyon régen vacsoráztak volna. És a vonat valahol a hófúvásban késik.” Ebben a Krúdy-szövegben pedig F. Flórának, aki az öngyilkosság gondolatával komolyan foglalkozó Bródy Sándornak barátnőjével együtt kínálja fel magát az ausztriai nyaraláson „étvágyas szemei” vannak, s máris érzékelhetővé válik, a századfordulón a test kétféle élvezetei mennyire közel vannak egymáshoz. Mindent tud Krúdy az élet eme relációiról, és teljességgel véletlen, hogy éppen Bródy Sándor szerelmi krónikásaként magyarázhatja hősével együtt, hogy miért nem tudtak Vajda János fölé kerekedni női, a különböző kasszírnök vagy lovarnők. Azért, állítják bámulói, „mert mindennap megevett legalább egy fél kiló marhahúst”. S következik a „tanítás”: „Boldog az a férfi, akinek a főtt marhahús a szenvedélye, amelynek ízeit, csontjait, mártásait és egyéb mellékleteit már, a déli harangszó előtt a szájában érzi, és még a megbeszélt randevút is elmulasztja, ha valamely kocsmá előtt elhalad, ahol valamikor kedvére marhahúst evett.” Ilyen „tanítás” az is, hogy hogyan kell csikot enni, miként azt Bródy és egy Vénusz Amor néven szereplő hölgy társalgásából megtanulhatjuk.

Bródy Sándor élete és jelleme tehát életrajzírójának, Krúdy Gyulának, alkalmat adott, hogy a legkülönbözőbb tudásával dicsekedjék. Csakis tőle tudhatja meg, aki arra kíváncsi, hogy milyen szaga van a pesti fiákernek, legalábbis az úribb szerelőkűnek, mely meleg, prémes, bélelt: „havannaszivar-szaga volt a kocsi belsejének,” mintha az imént vitt volna haza egy előkelő gavallért az Opera-bálból. És Krúdy Gyulától tanulhatjuk meg, hogy volt egy udvarlási forma, amelyet **kullogásnak** neveztek. **Kullogni** annyit jelentett, mint „hűséggel, szívóssággal, kitartással, koncsorgó kuttyák módjára hódítani meg a pesti nőket”. A szívujósok ellenben csak álmukban tehetik ilyen módon a szépet, hiszen Freud szerint (Krúdy említi a híres bécsi lélekismerő nevét) a szívbetegek „álmukban utaznak, szeretkeznek, vonaton vagy hajón ölelkeznek”. Hogy közben aránylag kevés a Bródyt minősítő életadat, de sok a szép és Krúdyra valló hangulat, tény, tudás és érzelem, az szinte természetes. Mint ahogyan az is, hogy egy epizódban a maga élet-pillanatát is beleírja a Bródy-regényébe, mint ahogyan régi festők a maguk és barátaik arcmását is odarejtették a képekre. Bródy Sándor egy Magyar utcai házba megy, ahol P. Rózsa, a „korszak-lánya” lakott, kinek szalonjában költők, írók, de grófok és exkirályok is megfordultak. Ő „házában rejtegett egy író, aki ugyan nem kötelességből, de paszióból vállalta a házfelügyelői teendőket, álruhában nyitogatván a kaput a vendégeknek”. Ez a portása a barátságos háznak Krúdy Gyula, ki „magas termetű, melankólikus, hosszú hajú gyötrődéstől, könnyelműségtől és korai haláltól megjelölt arculatú férfiú volt”.

Ez az íróarc legalább olyan izgalmas vonásokat hordoz, mint hőse, Bródy Sándor, a kor „lovagja”, az élet és az irodalom hőse!